

Uvod u političku teoriju

---

2. čas vežbi

Pojam politike i političkog

Poreklo politike i pretpostavke njenog nastanka

- ❑ Politika je u svom elementarnom vidu *starija od čoveka*
  - ❑ U životinjskom svetu postoje *hijerarhija, autoritet, organizacija vlasti i zajednice, borba za vlast, vođstvo, briga za opšte dobro*
  - ❑ U životinjskom svetu ne postoji *svest o zajedništvu*, pa se ne može govoriti o politici već o **prapolitici** ili **pretpolitici** koja je zasnovana na *instinktima*
-

Poreklo politike i pretpostavke njenog nastanka

- Faktori koji utiču na razvoj političkog života:
    - Geografski faktori
    - Klimatski faktori
    - Gustina stanovništva
    - Patrijarhalne matrice
    - Društveno-ekonomski faktori
  - Osnovne pretpostavke za nastanak politike:
    - Govor
    - Oruđe
    - Organizacija
-

Od klasičnog do modernog poimanja politike

- **Politička zajednica** kao glavno polje antičke politike
  - Temelji prve političke zajednice:
    - **Bedem**
    - **Osećaj sigurnosti koji proizilazi iz zajedništva**
    - **Umno vodstvo**
  - **Polis** je zajednica ljudi povezanih *zakonom i ustavom*
-

Od klasičnog do modernog poimanja politike

□ Osnivači modernog shvatanja politike:

- Nikolo Makijaveli (*Vladalac*)
  - Tomas Mor (*Utopija*)
  - Tomas Hobs (*Levijatan*)
-

Klasifikacija određenja politike i političkog

- Normativno-ontološka
  - Realnopolitička
  - Totalitaristička (diferencijalna)
  - Marksistička
  - Empirijsko-analitička
-

Savremeni pojam politike

Politika je složena i dinamična realna društvena pojava koja obuhvata **političku svest**, procesualno i sistematično **političko delanje** i druge **političke aktivnosti** raznovrsnih tipova **aktera** koji se dozvoljenim ili nedozvoljenim **sredstvima** bore za **moć** odlučivanja ili se pak sporazumevaju u okvirima prihvaćenih pravila radi usaglašavanja i ostvarivanja svojih užih i širih **interesa i potreba** u okviru **raspodele vrednosti**, kao i specifičnu **organizaciono-institucionalnu strukturu** namenjenu za **vođenje javnih poslova** i rešavanje problema u društvenoj zajednici.

Pojam (koncept) političkog

- ❑ Karl Šmit – rodonačelnik pojma političkog
  - ❑ Hana Arent – političko može biti samo ono što je u sferi javnog
  - ❑ Berkli grupa – političko kao posebna vrsta ljudskog potencijala
  - ❑ Agneš Heler – praktična realizacija univerzalnih vrednosti slobode u javnom domenu
-

Politika kao umetnost iluzije

- Država kao *institucionalni okvir* za iluziju politike
  - Osnova svake iluzije je u *fantaziji*
  - Vrste političke iluzije:
    - Privid
    - Obmana
    - Larpurlartistička iluzija
  - Percepcija moći
  - Najčešće političke iluzije: o nepogrešivosti, svemoći i večitosti vladara
  - Iluzija i sila
  - Iluzija i kontrailuzija
-

Politička semantika

- ❑ *Politics* – politički procesi koji ukazuju na građenje i izražavanje volje, odlučivanje, u kojima se iskazuje politička moć različitih aktera na planu ostvarivanja njihovih interesa koji dovode do integracija ili sukoba
  - ❑ *Policy* – funkcionalna polja politike i aktivnosti, pogotovo svako konkretno odlučivanje u njima
  - ❑ *Polity* – ustavno uređenje i formalno-normativno određenje političkog poretka i sistema neke zemlje
-

Pojam i bitne komponente politike

- *Etatističke/realpolitičke teorije*
- *“Antietatističke” teorije*
- *Tehnokratsko-administrativna teorija*
- *“Univerzalno prisustvo” politike*

Komponente politike:

- Subjektivna: svest pojedinih delova društvene zajednice o svojoj pripadnosti toj zajednici, njihove težnje, želje i shvatanja potrebe i smisla integrisanosti u zajednicu
  - Objektivna: saradnja i sukobljavanje različitih društvenih, tj. političkih činilaca
-

Sušтина politike

- Država
- Politička vlast uopšte
- Monopol nasilja
- Moral
- Negativna određenja politike

Dva osnovna značenja izraza politika:

- Politics
  - Policy
-

Prijatelj - neprijatelj

- ❑ Specifično političko razlikovanje na koje se mogu svesti političke radnje i motivi: *prijatelj* – *neprijatelj*
  - ❑ Ovo razlikovanje je *samostalno*
  - ❑ Neprijatelj je borbena skupina ljudi koja stoji naspram iste takve skupine.
  - ❑ *Inimicus* – privatni neprijatelj
  - ❑ *Hostis* – javni (politički) neprijatelj
  - ❑ Pojmovi *prijatelj*, *neprijatelj* i *borba* dobijaju svoj realan smisao time što zadržavaju odnos prema mogućnosti **fizičkog ubijanja**.
  - ❑ Rat kao krajnja realizacija neprijateljstva
-

Rani srpski liberalizam - Vladimir Jovanović: Pojam politike

- Politika *kao nauka* izlaže opšte zakone uređenja, uprave i usavršavanja ljudskog društva
  - Politika *kao veština* traži, promatra i ocenjuje uslove za ostvarenje opštih uslova koje nauka izlaže
-

Rani srpski liberalizam - Vladimir Jovanović: Država i suverenitet

---

- ❑ Zastupa teoriju društvenog ugovora
  - ❑ Zalaganje za pravnu državu
  - ❑ Pojam države se preseca sa pojmom društva
  - ❑ Najvažniji zadatak države je zaštita društva
  - ❑ Nacionalna država se mora ostvariti kao republika
  - ❑ Teonomna misao o suverenitetu:
    - Apsolutni suverenitet
      - ❑ Nosilac ove vrste suvereniteta je Bog, a njegovo načelo moral
    - Relativni (ljudski) suverenitet
      - ❑ Nosilac ove vrste suvereniteta je čovek, a njegovo načelo je narodnost
-

Rani srpski liberalizam - Vladimir Jovanović: Srpska politička tradicija i njene ustanove

---

- Istorijska ukorenjenost demokratičnosti srpskog naroda – brža mogućnost za prihvatanje modernog parlamentarizma
  - Tradicija kao jedan od najbitnijih oblika političke kulture Srba, upotrebljiv kao temelj za moderne političke konstrukcije
  - Integrativna funkcija tradicije; duh slobode kao osnov napretka
  - *Narodna samouprava* kao politički element od najvećeg značaja za srpsko društvo
  - Ustanove srpske političke tradicije:
    - **Zadruga**
    - **Pozajmica i moba**
    - **Jednakost u pravima**
    - **Pobratimstvo**
    - **Slava**
    - **Sabori**
    - **Gusle**
-

Za sledeće vežbe – Uvod u političku teoriju

- Pojam države
  - Legitimizirajući koncepti države
  - Pravna država
  - Vladavina prava
  - Politička (partijska) država
  - Nastanak nacionalnih država
  - Nova nacionalna država
  - Nasilje i sakralnost kao obeležja novih nacionalnih država
-

Za sledeće vežbe – Rider i Novovekovne političke ideje u Srba

---

- Kratak istorijat pojma pravna država (Rider)
  - Vladavina prava (Rider)
  - Pravna država i politička država (Rider)
  - Pojam nacionalne države (Rider)
  - Nova nacionalna država (Rider)
  - Nasilje i sakralnost kao obeležja novih nacionalnih država (Rider)
  - Zajednica nacionalizma (Rider)
  - Prvi novovekovni koncepti države (Novovekovne političke ideje u Srba)
-